

PARASHAT WAJEESJEV

Messiaanse Gemeente Beit-Nitzachon

Parashat Wajeesjev

Pnee Ha-Tora - Parels van de Tora

Parashat Shevoea – wekelijkse Schriftlezing

Tora: Bereesjiet/Genesis 37:1 – 40:23

Haftra: Amos 2:6 - 3:8

Brit Ha-Chadasha: Mifalot Ha-Shilichim/Handelingen
7: 8-10, Ha Ivriem/Hebreeën 11: 21-22

Bereesjiet 37:1-2 is de hoofdgedachte!

WAJEESJEV (en hij woonde): “Ja’akov woonde in het **Eretz megoeree Aviv** (in het land, waarin zijn vader een **ger** “vreemdeling” was) in **Eretz Kna’an**. Dit is de **toledot** (geschiedenis) van Ja’akov. Joseef, zeventien jaar oud – hij was **na’ar** (een puber, vrijgezel) – verichten met zijn broeders, de zonen van Bilha en de zonen van Zilpa, de **ne'shee Aviv** (de vrouwen van zijn vader), de schapen te hoeden. En Joseef bracht **dibbatam ra'aa** (een slecht kwaad verslag, gerucht) aangaande hen aan hun vader over. - *Vertaalt uit de Orthodox Jewish Bible (OJB)*

De sod in het het verhaal?

Wajeesjev is de negende parsja in de Tora, telt 112 pesokiem, verzen, 1558 woorden, 5972 letters en is hiermee de 24e na langste parsja.

Korte samenvatting

Ja’akovs meest geliefde zoon, Joseef, krijgt van hem een fraai, kleurig gewaad. Joseef vertelt zijn broers van zijn dromen: de ene waarin de graanschoven van de broers buigen voor de zijne, de andere waarin de zon, de maan en de sterren voor hem buigen. De broers krijgen een hekel aan hem en als Ja’akov hem erop uit stuurt om naar de welstand van de elders weidende broers te informeren, besluiten ze hem te doden. Op voorspraak van Re’oeween werpen ze hem echter in een droge put. Jehoeda stelt voor hem aan een juist langskomende karavaan te verkopen. Het gewaad dopen de broeders in het bloed van een geitenbokje en laten het door een gezant aan Ja’akov brengen. Deze veronderstelt dat Joseef door een dier verscheurd is. Hij is ontroostbaar. In Egypte wordt Joseef verkocht aan Potifar, de overste van de lijfwacht.

Hoofdstuk 38 onderbreekt het verhaal van Joseef voor de geschiedenis van Jehoeda, zijn zonen en Tamar, de vrouw van zijn eerstgeboren zoon. Zij wordt weduwe van de oudste zoon van Jehoeda. Volgens de regels van het zwagerhuwelijk trouwt ze met de tweede zoon, Onan, die eveneens zijn zaad verspilt om zwangerschap te voorkomen. Ook hij sterft. Tamar ziet dat Jehoeda haar zijn derde zoon Sjela niet geeft. Radeloos besluit Tamar nakomelingschap te verwerven via Jehoeda. Dat lukt via een truc. Zij wordt één van de voormoeders van koning David en van onze Masjiach Jesjoea.

Weer terug naar Joseef: hij verwerft de gunst van zijn meester en zijn meesteres wil hem verleiden. Hij weigert. Door deze belediging beschuldigt zij hem valselijk, zodat hij in de gevangenis wordt geworpen. Ook daar klimt hij op. Hij duidt de dromen van de wijnschenker en de bakker van Fara’o juist. Na zijn vrijlating vergeet de schenker zijn belofte een goed woordje voor hem te doen bij Fara’o.

“En Ja’akov woonde in het land van het (tijdelijke) verblijf van zijn vader, het land Kena’an” (Gen. 37:1)

Hier vlak voor – aan het einde van de vorige parsja Vajisjlach – staan de hoofden, families en woonplaatsen van de stam **Esav** (Esau) beschreven, die uiteindelijk in een vast woonland terechtkwamen, het land Se’ier of Edom. Maar Ja’akov verkoos het om in een vreemd land te wonen, **Kena’an** (Kanaän), dat hem niet toebehoorde. Ondanks alle tijdelijkheid en zijn status van vreemdeling daar, wilde Ja’akov het Heilige Land niet verlaten om te vervullen, dat Avrahams “kinderen vreemdelingen zouden zijn in een land dat hen niet toebehoort”. Avrahams levensideaal en toekomstbelofte kon alleen Ja’akov voortzetten. Esav kon dat niet en ambieerde dat ook niet, aldus Nachmanides (**Rabbi Mosjé ben Nachman, acroniem voor Ramban**).

De 22 jaar, die Ja’akov gestraft werd door de afwezigheid van Joseef, correspondeerden met de 22 jaar, dat hij zijn ouders niet fysiek bediend heeft, zoals een goede zoon betaamt. De Hebreeuwse taal kent een totaal van 22 letters. Jij en ik vertegenwoordigen al die 22 letters in hun karakter en in hun persoonlijkheid, die allemaal op een bepaald niveau naar Hasjem en zijn Masjiach verwijzen.

Joseef was een bijzonder kind

Wat was de speciale band tussen Joseef en Ja’akov? Joseef "God zal toenemen" leek op zijn vader. Niet alleen in uiterlijk was Joseef precies zijn vader, maar ook hun persoonlijke geschiedenis vertoonde veel overeenkomsten. Joseef was de eerstgeborene van zijn lievelingsvrouw Rachel. Hij bezat grote kwaliteiten. Joseef had een enorme Tora-kennis. Iedereen in zijn omgeving voelde aan dat hij eens een groot man zou worden. Joseef kreeg van zijn vader ook alle geheimen van de Tora mee, die Ja’akov niet met anderen wilde delen. Ja’akov maakte een speciaal zijden kleed voor Joseef met lange mouwen, als teken dat hij geen ander werk hoefde te doen. Dit wekte de jaloezie van de andere broers. We leren hieruit dat het geen goede zaak is om het ene kind boven het andere kind voor te trekken.

Waarom besteedt de Tora zoveel aandacht aan Joseef? Joseef was in een groot aantal opzichten duidelijk een bijzonder kind. Hij is een heel duidelijk prototype van de komende Masjiach. Volgens joodse overlevering was Joseef besneden geboren, nadat zijn moeder zeer langdurig onvruchtbaar was. Zijn geboorte was een wonder. Juist vanwege Joseefs speciale eigenschappen werd hij door zijn broers gehaat en probeerden ze hem zelfs te doden.

Joseef trouwde buiten Israël en kreeg daar kinderen. Dit bewijst zijn grote **kedoesja** (levensheiliging). ‘Heiligen’ betekent ook ‘afzonderen’ of ‘apart zetten’, ‘tot bestemming brengen’. Zelfs buiten Israël was G’d met hem. Joseef sprak met een Engel op weg naar **Sjechem** (Hebreeuws voor Schouder) zie ook Gen. 12:6 en Hand. 7:16). Toen hij zijn broers zocht en hij werd groot door een droom, hetgeen duidt op een G’ddelijke sturing. Hoewel hij gevangen zat, werd hij binnen de kortste keren de belangrijkste en rijkste man van Egypte. Joseef was zo’n grote **tsaddiek** (rechtvaardige) dat zelfs zijn Egyptische baas **Potifar** "hij die door Ra gegeven is" gezegend werd vanwege zijn (Joseef) aanwezigheid. Joseef bracht een groot deel van zijn leven door in Egypte. Toch verliet de **Sjechina** (de G’ddelijke Aanwezigheid) hem niet. De **Roe’ach Hakodesj** (G’ds Geest) was constant bij hem.

Voetnoten

- **Nachmanides**, of **Mosjé ben Nachman**, Hebreeuws: רבי משה בן נחמן, acroniem Ramban (Gerona, 1194 Israël, omstreeks 1270) was een Spaanse rabbijn, arts, filosoof en Toracommentator. Hij is vooral bekend vanwege zijn laatste werk, het uitgebreide commentaar op de Tora.
- De **Tora** (Hebreeuws: תורה) zijn de eerste vijf boeken van de Tenach (Hebreeuwse Bijbel), die de grondslag van het joodse geloof vormen en de bakkermat zijn, om de gehele Bijbel te begrijpen.

“En Joseef bracht kwaad gerucht over hen aan hun vader over” (Bereesjiet 37:2)

Rabbijns commentaren vertellen ons: “Lea’s kinderen zullen de kinderen van **Bilha** "gerust" en **Zilpa** "waardig" zeker (af en toe) kinderen van de Heb. **sjefachot** (dienstmaagden) hebben genoemd, omdat er nu eenmaal een bepaalde hiërarchie bestond in het gezin van Ja’akov. Dat was echter niet specifiek denigrerend bedoeld. Maar Joseef vatte dat wel zo op.

Joseef schatte zijn broers verkeerd in

Joseef meende ook, dat zijn broers zich onzedelijk inlieten met kanaänitische vrouwen. Maar ook daar bedroog de schijn hem. Zij hadden wel enige handelscontacten met verschillende vrouwen, maar verder gingen hun relaties niet. Zo was de hele ruzie gebaseerd op gebrek aan communicatie. Kleine dingen kunnen grote gevolgen hebben. Joseef bedoelde het goed. Maar het kwam verkeerd over. Ook zijn dromen, die de jaloezie van zijn broers nog verder aanwakkerden, bracht hij niet als demonstratie van zijn superioriteit.

Joseef bedoelde het goed. Maar het kwam verkeerd over. Ook zijn dromen, die de jaloezie van zijn broers nog verder aanwakkerden, bracht hij niet als demonstratie van zijn superioriteit.

Joseef zocht geen macht maar meende oprecht, dat hij vanuit de Hemel voorbestemd was voor leiderschap. Als Joseef ergens van kan worden beticht, dan is het dat hij niet voorzien heeft dat zijn opmerkingen en verhalen de woede van zijn broers zouden opwekken.

Daarom staat aan het begin van deze **Sidra** (Hebreeuws *sâdar* = rijen, ordenen, vergelijk: *sèdèr*) is een gedeelte van de Tora) dat hij een **na’ar** (een puber) was, hoewel hij op dat moment al zeventien jaar oud was. De **Maharal van Praag** legt dit uit in zijn werk *Goer Arjé*: ‘Hij was jong in zoverre hij de consequenties van zijn daden niet volledig kon overzien.’

Joseef trok naar Dotan, om zijn broers op te zoeken. Ja’akov stuurt Joseef naar de broers. Joseef wordt verwezen naar Dotan (דֹּטָן) heen te trekken (Dotan komt van het Hebreeuwse woord “slechte plannen”). Dit was een persoonlijke hint van de **Malach** (boodschaper, engel namens God) naar Joseef, Maar Joseef begreep de hint niet. (Gen. 37:12-17).

Voetnoten:

- **Jehoeda ben Betsalel Löw**, ook bekend als de Maharal van Praag (Praag, ca. 1512-1525 - Praag, 22 augustus 1609) was een Tsjechische rabbijn, Talmoed- en Torageleerde en filosoof.
- **Goer Arjé al ha Tora**, een rabbijnse commentary van Rabbi **Jehoeda ben Betsalel Löw**

“Nu dan, komt, laten wij hem doden” (Bereesjiet 37:20)

Hoe was het mogelijk dat de stamvaders, zonen van Ja’akov, zo laag konden zinken dat zij hun broer wilden doden uit jaloezie? Joodse traditie leert ons dat de stamvaders geen gewone mensen maar **tsaddikiem** (rechtvaardigen) waren.

Hoe kunnen wij hun motieven begrijpen? De broers zagen Joseef aankomen en werden kwaad. “Daar komt die dromer en die kwaadspreker”. Ze wilden hem voor de honden gooien omdat dat de straf is voor kwaadsprekers. Maar andere broers wilden hem in een slangenkuil gooien, omdat kwaadsprekerij als een slang werkt. Een paar andere broers wilden hem met pijl en boog dood schieten omdat kwaadsprekerij als een giftige pijl werkt. Uiteindelijk besloten ze om hem te doden en zijn lichaam in een van de putten te gooien. Ze zouden vader Ja’akov vertellen dat Joseef door een wild dier verscheurd was.

‘Vergiet geen bloed, gooi hem in deze put, steek uw handen niet naar hem uit’, want hij was van plan om hem te redden uit hun hand en hem terug te geven aan hun vader’ (37:22) De broers waren erg jaloezers omdat hun vader Joseef voortrok. Bovendien had Joseef te kennen gegeven dat hij over hen zou heersen. Daarop besloten zij hem te doden. Re’oeween (Ruben), die als eerstgeborene de grootste verantwoordelijkheid droeg probeert zijn broers nog tegen te houden.

Jehoeda verwekt bij schoondochter Tamar Perets en Zerach.

Hoofdstuk 38 onderbreekt het verhaal van Joseef voor de geschiedenis van Jehoeda, zijn zonen en Tamar, de vrouw van zijn eerstgeboren zoon. Zij wordt weduwe van de oudste zoon van Jehoeda. Volgens de regels van het zwagerhuwelijk trouwt ze met de tweede zoon, **Onan** "Krachtige", die eveneens zijn zaad verspilt om zwangerschap te voorkomen. Ook hij sterft. Tamar ziet dat Jehoeda haar zijn derde zoon **Sjela** "opgedragen" niet geeft. Radeloos besluit Tamar nakomelingschap te verwerven via Jehoeda. Dat lukt via een truc. Zij wordt één van de voormoeders van koning David en van onze Masjiach Jesjoea.

Rabbi Chaim Vital verwijst ons naar de openingswoorden van hoofdstuk 38, waarin de episode van Jehoeda en Tamar aan de orde komt. Het eerste woord luidt Wajehie – en het was, hetgeen in de Talmoed steevast als uitdrukking van ellende en prolemen wordt gezien: Waj Hie, het was ach en wee. Jehoeda verkoopt zijn broer Joseef en komt in de maalstroom van een neerwaartse spirituele spiraal terecht.

“Het geschiedde in die tijd, dat Jehoeda van zijn broers wegtrok” (Genesis 38:1).

Rasjie legt uit, dat zijn broers hem van `zijn grootheid deden afdalen toen zij het leed van hun vader zagen. Zij zeiden tegen Jehoeda: jij bent de oorzaak van zijn verdriet want jij hebt ons aangeraden Joseef te verkopen. Als je gezegd had Joseef naar zijn vader terug te brengen, hadden we ook naar jou geluisterd. Nu je misbruik hebt gemaakt van je invloed op ons, zullen we je voortaan niet meer als leider erkennen’.

In Talmoed Sota (13a) staat, dat `iedereen die een **mitswa** (persoonlijke opdracht, gebod) begint maar niet afmaakt zijn grootheid verliest’. Iemand die een mitswa niet naar behoren afmaakt staat – in bepaalde opzichten – lager dan iemand die er nooit aan begonnen was. De reden hiervan is dat de `mitswabeginner’ de mitswa kennelijk te weinig hoog heeft, dat hij het de moeite vindt om hem af te maken.

De broers verweten Jehoeda, dat hij de **mitswa** (persoonlijke opdracht, gebod) van het redden van Joseef maar halfslachtig had aangepakt. Hij had moeten doorzetten. Door te beginnen met Joseef te redden liet hij zien, dat hij daar wel gevoel voor had. Hij had het karwei moeten afmaken. Deze nalatigheid duidt op gebrek aan respect voor de **mitswa** (persoonlijke opdracht, gebod). Eer van leiderschap komt alleen toe aan iemand die hiermee de gemeenschap ook daadwerkelijk – en niet alleen halfslachtig – dient. Een geweldige moesar-haskeel – doordenkertje – in onze tijd.

Jehoeda afgezet

Iedereen maakt wel eens een fout. Maar hoe los je die op? Ontkennen, toegeven, kwaad worden? Er bestaan vele strategieën om fouten uit het verleden weg te poetsen. Maar met oprechte **tesjoewa** (inkeer bij G'd) kom je het verst, aldus de Amerikaanse Rabbijn Bulka.

Toen zijn broers zagen wat voor verdriet hun vader Ja'akov doormaakte (zie Rasjie 38:1) ontzetten zij Jehoeda uit zijn leidersfunctie en `onttronen' hem binnen het gezin. Jehoeda gaat bij zijn vader weg, verzaakt de **mitswa** (persoonlijke opdracht, gebod) van **kibboed aw wa'eem** (eerbied voor ouders) en vestigt zich bij **Adoelam** "Afgesloten plaats." Zie ook Jozua 12:15, 1 Sam. 22:1 en Micha 1:15. Jehoeda huwt een kanaänitische vrouw genaamd Sjoë'a en zij krijgen twee zonen, Eer en Onan. Sjoë'a stierf vroegtijdig.

Eer en Onan sterven vrij snel na hun huwelijk met Tamar omdat zij niet wilden dat Tamar zwanger zou raken want dat zou haar schoonheid verminderen, dit is iets wat zeer gebruikelijk was in het zedeloze Kena'an. Zijn derde zoon, Sjela, wordt haar toegezegd maar Sjela is nog jong en Jehoeda vreest ook voor Sjela's leven bij deze vrouw (Tamar), wier echtgenoten bijzonder aan hun einde kwamen.

Jehoeda weigert zijn schoondochter Tamar het zwagerhuwelijk met Sjela.

Daarop verkleedt Tamar zich onherkenbaar als een prostituee en gaat op een kruispunt zitten en verleidt Jehoeda en raakt zwanger van hem. Tamar bracht dit offer niet omdat ze op eigen lust uit was, maar de belofde van Jehoeda op het oog had. De belofde die het huis Jehoeda (Jacobs huis) zal toekomen.

Jehoeda had wat spullen bij Tamar achtergelaten, waaronder zijn staf, als onderpand om geld te gaan halen. Maar tegen de tijd, dat hij terug was gekeerd, had Tamar zich allang weer omgekleed. Er was in de wijde omgeving geen prostituee te bekennen toen Jehoeda zijn staf e.d. kwam inwisselen voor geld.

Als hij later te horen krijgt dat Tamar zwanger is, wordt hij boos, geeft opdracht haar op te pakken en wil haar laten verbranden. Tamar beschuldigt in haar oprechtheid Jehoeda niet. Zij wil hem niet beschaamd zetten in het bijzijn van de gemeenschap. In plaats daarvan stuurt ze hem een bericht in code: de eigenaar van deze staf e.d. is de vader van mijn kind. Toen Jehoeda de staf en de spullen zag, herkende hij ze natuurlijk in een oogopslag.

Moeilijk dilemma

Nu stond hij voor een moeilijk dilemma. Of hij moest doen alsof zijn neus bloedde en doorgaan met de executie. Tamar zou vermoord worden, haar geheim meenemen in haar graf en niemand zou ooit te weten komen hoe het verhaal werkelijk in elkaar stak. Maar dat deed hij niet. In plaats daarvan gaf hij, voor zijn hele volk, ruiterslijk toe dat hij de vader van het kind was. Sterker nog, hij zegt op dat moment: "Zij is oprechter en eerlijker dan ik" (Genesis 38:26).

Omdat Jehoeda dit zo publiekelijk toegaf, met alle mogelijke gevolgen van dien, verdiende hij het koningschap en worden wij naar hem vernoemd: Jehoedim oftewel Joden, toegevers (**Bereesjiet Rabba 98:6; Sjemot Rabba 30:19**).

Uiteindelijk verenigde Jehoeda zich met Tamar, een achterkleindochter van Sjem, de zoon van Noach. Uit hun verbintenis zou de dynastie van de Masjiach voortspuiten.

Deze verwekt twee kinderen bij haar, **Perets** "baanbreker" en **Zerach** "schijnen". Een rampzalige ontwikkeling van geestelijk verval (hoewel de Masjiach uit Perets "bres, baanbreker of barst uit" komt.)

In het Hebreeuwse woord voor Jood is Jehoedi. In dit woord zit het Hebreeuwse woord Jehoed wat volledige eenheid met Hasjem betekent.

Wij moeten ook spiritueel worden. Het woord Spiritualiteit is afgeleid van het Latijnse woord 'spirit' dat 'geest' betekent. Spiritualiteit houdt bezielde leven in, leven vanuit onvoorwaardelijke liefde. Centraal staat hierbij bewustzijn en met je geest (gedachten) bewust worden en zijn van je zingeving, motivatie en kwaliteiten en hetgeen betekenis aan je leven geeft. Spiritueel moeten wij de weg van Jehoeda volgen. Jehoeda betekent hulde of lof brengen aan Hasjem.

Daarom zegt Rav Sja'uel tegen ons in de Brit ha-Chadasha: "Want niet hij is een **jehoedi** (Jood), die het uiterlijk is, en niet dat is **Brit Mila** (besnijdenis) wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt, maar hij is een jehoedi, die het in het verborgen is, en de ware **Brit Mila** (besnijdenis) is die van het hart, naar de **roeach** (Geest, wind en adem gods), niet naar de letter. Dan komt zijn **jehoeda** (lof/hulde) niet van mensen, maar van God."- (**Romeinen 2:28-29**)

Rav Sja'uel spreekt in deze tekst duidelijk over het persoonlijke houdingsaspect van de mens, die de weg van de ware Juda gaat. Rav Sja'uel maakt ons ook duidelijk dat hij niet de besnijdenis wil afscheiden, maar hij heeft het over het spirituele aspect, die elke gelovige in Masjiach Jesjoea zal moeten hebben. Wat wij geloven en uitvoeren heeft dagelijkse uitwerking in onze houdingsaspect. Oftewel geen woorden maar daden.

Deze wereld is dan ook niet bedoeld voor langdurig uitrusten. Daar is de **Olam Haba** (Toekomstige wereld), de **Olam ha'emet** voor, de wereld van waarheid. Deze wereld is bedoeld om aan onszelf en onze kinderen te werken, hoe heftig soms de broederstrijd ook is. In Masjiach Jesjoea is niets onmogelijk om te overwinnen. Elke generatie heeft een persoonlijke Perets "baanbreker" in zijn leven nodig. Dit is Masjiach! Een bijnaam van Masjiach is Perets "baanbreker" Dit herdenken wij in het bijzonder tijdens het feest Chanoeeka wanneer wij de kaarsen aansteken met de 7 namen van Masjiach. Zie Jes 9 :5.

Joseef wordt verkocht

Plotseling kwam daar een karavaan van **Jisjmaël"iem** (Midjanieten) aan. Jehoeda stelde zijn broers voor dat zij Joseef niet zouden doden. Ze zouden zijn dood dan moeten verbergen. Als hij verkocht zou worden zouden ze hem zonder bloedvergieten kunnen lozen. Als iemand sterft is het niet meer mogelijk om te zien welke straf de zondaar zou krijgen. Wanneer Joseef zou blijven leven, zouden ze kunnen zien hoe hij zijn rechtvaardige straf tegemoet gaat. "Laten we hem verkopen aan de Midjanieten". Jehoeda begon langzamerhand in te zien dat Joseef totaal onschuldig was en dit allemaal niet verdiende. Eigenlijk had hij hem direct terug moeten brengen, maar dat kon hij niet over zijn hart verkrijgen. De broers verkochten Joseef aan de Midjanieten.

En het geschiedde in die tijd... (Bereesjiet 38: 1)

De zonen van Jakob waren bezig met het verkoop van Jozef, Jacob werd in beslag genomen door zakengoed en vasten, en Juda was bezig met het nemen van een vrouw, terwijl de Heilige, gezegend zij Hij, het aan creëren was het licht van de Messias. (Peretz, geboren uit Juda en Tamar. Dit zijn de voorouders van Koning David en de Messias.) - **Midrasj Rabba**

Karakter van Masjiach: "Joseef nu was schoon van gestalte en schoon van uiterlijk" (**Bereesjiet 39:6**) In de Talmoed wordt Joseef de **tsaddiek** (rechtvaardige) bij uitstek genoemd. De tsaddiek is de joodse hero.

Tot slot

Weer terug naar Joseef: hij verwerft de gunst van zijn meester en zijn meesteres wil hem verleiden. Hij weigert. Door deze belediging beschuldigt zij hem valselijk, zodat hij in de gevangenis wordt geworpen. Ook daar klimt hij op. Hij duidt de dromen van de wijnschenker en de bakker van Fara'o juist. Na zijn vrijlating vergeet de schenker een goed woordje voor Joseef te doen bij Fara'o.

שבת שלום - **Shabbat Shalom,**
David Prins

"Egypte zal in de toekomst een geschenk aan de Messias aanbieden. De heilige gezegend is hij zegt tegen de Messias: Aanvaard het, want Egypte heeft mijn kinderen gastvrijheid geboden." - **Babylonische Talmoed Traktaat Pesachim 118b**